

2025-04-14

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
AE:PL-81771-91578-RDUCW-25

Petycja - podpis kwalifikowany dla każdego obywatela

Rzecznik Praw Obywatelskich
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Petycja do Rzecznika Praw Obywatelskich
w sprawie eliminacji bariery finansowej w dostępie do kwalifikowanego podpisu
elektronicznego dla obywateli

Przedmiot petycji

Na podstawie art. 63 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o petycjach, niniejszym składam petycję, w której wnoszę o podjęcie interwencji w zakresie zapewnienia każdemu obywatelowi powszechnego i bezbarierowego dostępu do kwalifikowanego podpisu elektronicznego w formie zdalnej („w chmurze”). Celem podjętych działań powinno być wyeliminowanie nierówności wynikających z przymusu korzystania z usług prywatnych podmiotów, które narzucają wysokie, cykliczne koszty, utrudniając równy dostęp do pełnoprawnego narzędzia niezbędnego w cyfrowym społeczeństwie.

Uzasadnienie

Cyfryzacja i rola kwalifikowanego podpisu elektronicznego.
W dobie postępującej informatyzacji administracji publicznej oraz rozwijania e-usług, rola kwalifikowanego podpisu elektronicznego staje się niezwykle istotna dla obywateli przy załatwianiu spraw urzędowych, zawieraniu umów oraz korzystaniu z systemów publicznych, takich jak Krajowy System e-Faktur (KSeF). Podpis ten, będący równoważnym podpisowi własnoręcznemu, jest kluczowym narzędziem umożliwiającym korzystanie z elektronicznych usług publicznych, co w świetle dynamicznych zmian w funkcjonowaniu państwa, staje się elementem niezbędnym dla pełnego uczestnictwa obywateli w życiu społeczno-gospodarczym.

Nierówność obywateli i bariery finansowe.

Obecnie dostęp do kwalifikowanego podpisu elektronicznego uzyskuje się wyłącznie na drodze nabycia usługi od prywatnych dostawców, którzy na mocy krajowych regulacji pełnią funkcję jedynie certyfikatorów. Ta sytuacja generuje cykliczne koszty – wynoszące od kilkuset do kilku tysięcy złotych rocznie – które obciążają budżet obywateli. Taki model funkcjonowania narzuca realny podział społeczny: obywatele posiadający odpowiednie środki finansowe mogą korzystać z pełnoprawnego podpisu elektronicznego, podczas gdy inni, szczególnie osoby znajdujące się w trudniejszej sytuacji materialnej, są pozbawieni możliwości korzystania z powszechnie niezbędnego narzędzia.

Jest to sytuacja niezgodna z zasadą równości wszystkich obywateli gwarantowaną przez Konstytucję RP, która nakłada na państwo obowiązek zapewnienia równych warunków korzystania z usług publicznych dla wszystkich obywateli, niezależnie od ich statusu materialnego.

Argumenty konstytucyjne.

Zgodnie z art. 32 Konstytucji RP, wszyscy obywatele są równi wobec prawa, a niedopuszczalne jest tworzenie rozwiązań, które w praktyce prowadzą do nierówności społecznych. Obecny system, wymagający zakupu komercyjnych rozwiązań do uzyskania kwalifikowanego podpisu elektronicznego, narusza tę zasadę, gdyż ogranicza dostęp do podstawowego narzędzia współczesnej administracji publicznej dla osób o niższych dochodach. Ograniczenie to jest niezgodne z ideą państwa gwarantującego równość w dostępie do świadczeń publicznych oraz ochronę praw obywatelskich.

Możliwość interwencji państwa.

Polska administracja posiada już doświadczenie w wdrażaniu rozwiązań ułatwiających obywatelom korzystanie z nowoczesnych technologii, o czym świadczy między innymi funkcjonowanie Profilu Zaufanego. Wykorzystanie podobnych mechanizmów do stworzenia publicznej usługi umożliwiającej uzyskanie kwalifikowanego podpisu elektronicznego w trybie zdalnym byłoby zgodne z dobrymi praktykami stosowanymi w państwach takich jak Estonia, gdzie tego rodzaju rozwiązania są powszechnie dostępne i nie obciążają obywateli dodatkowymi kosztami.

Wnioski i wezwanie do działania

Wobec powyższego wnoszę o:

Podjęcie natychmiastowych działań przez Rzecznika Praw Obywatelskich w celu zainicjowania dialogu z odpowiednimi organami państwowymi w sprawie usunięcia bariery finansowej w dostępie do kwalifikowanego podpisu elektronicznego dla obywateli;

Uznanie, że obecny model opłat za wydanie kwalifikowanego podpisu skutkuje pogłębianiem nierówności społecznych i narusza zasadę równości obywateli wobec prawa;

Interwencję w celu opracowania przez ustawodawcę rozwiązań legislacyjnych, które umożliwią każdemu obywatelowi korzystanie z narzędzia niezbędnego do pełnego uczestnictwa w cyfrowym życiu państwa, z poszanowaniem jego praw i godności.

Eliminacja omawianej bariery stanowi wyraz troski o równość obywateli oraz o realizację konstytucyjnie zagwarantowanych praw do równego dostępu do świadczeń publicznych. W związku z tym, zwracam się z gorącym apelem do Rzecznika Praw Obywatelskich o podjęcie niezbędnych kroków zmierzających do wyeliminowania tej dysproporcji.

Z poważaniem,
